

Αναστασία Μουτσάτσου: «Αυτό που κάνεις πρέπει να το ελέγχεις συνέχεια»

του **Σωτήρη Κακίση**

Είναι η μόνη τραγουδίστρια που γνώρισα, μια φορά κι έναν καιρό, όχι σε κέντρο ή σε καμιά δισκογραφική εταιρεία, αλλά σε βιβλιοπωλείο μέσα. Η Αναστασία Μουτσάτσου ακολουθεί όλα αυτά τα χρόνια μια πορεία φωτεινή, ενσυνείδητη, χωρίς «Μάσκες», πια αλλά όλο «Φεγγάρια» επιπλέον, «Δεκατρία» και, με πανσελήνους αλλεπάλληλες στην καρδιά της μέσα. Έχει γνώμη για τα πράγματα κατασταλαγμένη, αν και ξέρει πολύ καλά τι γίνεται πια στις μέρες μας, το δικό της, τελείως προσωπικό μονοπάτι δεν ενδιαφέρεται να αφήσει, από τον δικό της, τελείως προσωπικό τρόπο γίνεται, λέει, ό,τι είναι να γίνει. Και οι εκπτώσεις για τους άλλους ας είναι, όταν εσύ είσαι ακριβός και ακριβής στη δουλειά σου, η παρέα σου ολοένα ευρύνεται, όλο και πιο σίγουρα σε πάει παρακάτω

Λοιπόν, Αναστασία. Είχαμε μείνει εκεί που σας συνέλαβαν.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΜΟΥΤΣΑΤΣΟΥ: Πού; Στην Τενερίφη;

Ναι, στην Τενερίφη. Με τη Μαρίνα τη Σκιαδαρέση, λέει, για ανυπακοή στους... τουριστικούς νόμους. Τι κάνατε; Γδυθήκατε και κυκλοφορούσατε γυμνές α λα Μαντόνα, για τις ανάγκες του βιντεοκλίπ σας;

Όχι, βέβαια. Εντάξει τώρα, λίγο το τραβήξανε εδώ πέρα το πράγμα τα μίντια. Δεν ήσαν και τόσο τραγικά τα πράγματα.

Πείτε μας ακριβώς τι έγινε, να ξεκαθαρίσουμε κι αυτή την κατάσταση, επιτέλους.

Είχαμε μία άδεια να κάνουμε γυρίσματα στο εθνικό τους πάρκο ας πούμε, όπου ενυπάρχει και ένα ηφαιστείο, το Τέιντε, έτσι το λένε. Και η άδεια ήταν για μία μόνο ημέρα, γιατί εμείς νομίζαμε πως θα τελειώναμε εντός της ημέρας και δεν είχαμε ζητήσει άδεια για παραπάνω. Καλεσμένοι ήμασταν, άλλωστε, του υπουργείου Τουρισμού τους.

Αλλά;

Αλλά δεν προλάβαμε σε μια μέρα, γιατί το τελευταίο τους τελεφερίκ κατέβαινε πέντε η ώρα το απόγευμα. Πήγαμε στο εκεί γραφείο, τους είπαμε πως δεν τελειώσαμε, και εκείνοι μας είπαν πως δεν χρειαζόταν νέα άδεια από το υπουργείο.

Αλλά;

Αλλά, αν και μας περίμεναν ειδικά τα τελεφερίκ τους, μπλέξαμε μ' έναν άγριο δασοφύλακα.

Σας πέρασε χειροπέδες;

Όχι, αλλά άρχισε να μας βρίζει στα ισπανικά με τον χειρότερο τρόπο. Γιατί εμείς δεν σταματούσαμε το γύρισμα, έχοντας την ασφάλεια της κάτω άδειας.

Ο διευθυντής όμως του... ηφαιστείου εξερράγη;

Δεν ήταν διευθυντής κανενός ηφαιστείου αυτός, απλός υπάλληλος ήταν. Και έφερε κι έναν άλλο, ακόμα πιο επιθετικό, σε λίγο. Αλλά, για κακή τους τύχη, τους βιντεοσκοπήσαμε εμείς. Κι αφού μας κατέβασαν σχεδόν βίαια κάτω και μας πήγανε σ' ένα αστυνομικό τμήμα κι άρχισαν να λένε τα μύρια όσα ψέματα για τη συμπεριφορά τη δική μας, εμείς κάποια στιγμή τους δείξαμε την κασέτα και έπεσαν απ' τα σύννεφα οι αστυνομικοί.

Έλληνες ήσαν αυτοί οι έξυπνοι... Τενεριφιανοί; Τι έγινε, τελικά; Σας άφησαν εσάς και πιάσανε τους άλλους;

Κανονικά, κανονικότητα. Μέχρι σε διαθεσιμότητα τους έθεσαν, μάθαμε.

Προκαλείτε αναστατώσεις, Αναστασία, άρα. Αλλά κι όλη αυτή την ιστορία μέχρι για στημένη εδώ την είπανε, για το προμόσιον του CD σας...

Ναι, κι αυτό ειπώθηκε. Γιατί με βγάλανε και στα κανάλια, να διηγούμαι τα παθήματά μας!
Άς μην πάρουμε εμείς αυτή την εκδοχή. Γεγονός είναι πως δεν αρκεί πια στο τραγούδι η ωραία φωνή, που αρκούσε. Πως κι εσείς ακόμα στην Τενερίφη βρεθήκατε για τα συμπαρομαρτούντα.

Να το ξεκαθαρίσουμε κι αυτό. Εκεί εμείς πήγαμε για ένα τηλεοπτικό αφιέρωμα, όχι για ένα τραγούδι μόνο. Αν και θα μπορούσε, έχετε δίκιο, να είχε γίνει κι αυτό.

Θέλω να πω, η εικόνα πια παίζει πρωτεύοντα ρόλο στην υπόθεση του τραγουδιού.

Όντως. Σαφέστατα παίζει πια τρομερό ρόλο η εικόνα. Αυτό είναι δεδομένο. Παλιά, οι άνθρωποι αφουγκράζονταν περισσότερο τη φωνή, έτσι καταλάβαιναν τι συμβαίνει, τι είναι ο άλλος. Τώρα ο κόσμος ζητάει περισσότερες, πιο μασημένες πληροφορίες. Ίσως επειδή έχει περιοριστεί και ο χρόνος τους δραματικά. Και δεν προλαβαίνουν να αφιερωθούν, για πολύ, πουθενά.

Μα λένε αλήθεια όλες αυτές οι επιπλέον πληροφορίες; Ή θολώνουν ακόμα πιο πολύ την κατάσταση;

Αυτό πράγματι ισχύει. Αλλά όποιος θέλει πραγματικά να δει, βλέπει και πίσω από τα διάφορα λίφτινγκ. Τα μάτια είναι μάρτυρας αδιάφυστος πάντα, εκεί δεν μπορεί να κρυφτεί κανένας μας. Τα μάτια, οι κινήσεις, το πόσο ανάλαφρος είναι ένας άνθρωπος... Όλα αυτά, η ψυχή, η ποιότητά του, τα ελέγχουν, τα κυβερνούν.

Δεν διαφωνώ. Αλλά η μεταμφίηση πια έχει φτάσει στο απροχώρητο. Είμαστε σε εποχή γεμάτη τραγουδιστές χωρίς φωνή, χωρίς τίποτα. Με χοροπηδήματα μόνο.

Με ανθρώπους που υπηρετούν τους ρυθμούς μόνο; Κι αυτή όμως μια ικανότητα δεν είναι; Γιατί υπάρχουν και τραγουδιστές με φωνές μελωδικές, με κακή σχέση με τον ρυθμό. Το πώς δένει ένας τραγουδιστής με τον ρυθμό και την ορχήστρα είναι κι αυτή μια πλευρά της τέχνης μας.

Εγώ μιλάω για πολύ πιο πέρα, για πολύ χειρότερα πράγματα.

Να είναι χάλια δηλαδή ένας, να μην ακούγεται με τίποτα;

Και αν ακούγεται, σαν ένα τίποτα να μοιάζει. Κι αυτοί γίνονται πρώτοι επί χρόνια εδώ γύρω, μην κοροϊδεύομαστε τώρα.

Κάτι έχουν κι αυτοί, φαίνεται. Δεν μπορεί.

Μα αυτό ρωτάω: τι έχουν;

Η αλήθεια είναι πως δεν έχω ανακαλύψει κι εγώ. Κάθε φορά, πάντως, που βρίσκομαι μπροστά σε κάποιο τέτοιο φαινόμενο, κάθομαι και τον κοιτάζω. Να δω τι έχει. Και σε κάθε περίπτωση κάτι υπάρχει. Και ανάλογα με τη δύναμη αυτού του «κάτι», πάει και η διάρκεια του καθενός τους. Μπορεί κάποιος, ας πούμε, να μην τραγουδάει καλά, αλλά να κάνει ένα βιντεοκλίπ και να χορεύει πάρα πολύ ωραία, να «κόβει» πολύ όμορφα τον ρυθμό μες στο τραγούδι, και για κάποιο διάστημα να ξεγελάσει τον κόσμο, πως αυτό το πράγμα έχει σημασία. Όλα αυτά αξίζει να τα εξετάζει κανείς, για να καταλαβαίνουμε.

Πού έχουμε φτάσει; Με την αλήθεια να είναι πια στη γωνία να μη μιλάει, να μην... τραγουδάει;

Την αλήθεια ο χρόνος μόνο θα την πει.

Μήπως ό,τι πια δεν πουλάει είναι και το αληθινό;

Προς Θεού! Εγώ δεν πιστεύω με τίποτα πως ό,τι δεν πουλάει, δεν πουλάει από την πολλή... ποιότητα. Ποιότητα και εμπορικότητα, σε κανονικές συνθήκες, μπορούν μια χαρά να συνδυάζονται.

Αυτό λέμε: πως οι συνθήκες μόνο κανονικές πια δεν μοιάζουν.

Όχι. Και τώρα υπάρχουν και επιβραβεύονται αρκετοί καλοί συνδυασμοί ποιότητας και εμπορικότητας.

Αλλά τη μερίδα του λέοντος την παίρνουν τα φαστ φουντ, τα ούφο τραγούδια, λέω εγώ.

Ίσως, γιατί μιλάμε για πράγματα της πρώτης ακρόασης. Που σε αγκιστρώνουν και σε στριφογυρνάνε, και μέχρι να καταλάβεις τι έχει γίνει, αυτοί έχουν πετύχει τον σκοπό τους. Υπάρχει, πάντως, τέτοια υποκλοπή στον χώρο του τραγουδιού, μέσω όλων των... μέσων, που η εικόνα καθόλου ξεκάθαρη δεν είναι, σε σχέση με την εμπορικότητα του κάθε τραγουδιού.

Εντάξει, ας μη συνεχίσουμε στον... ολισθηρό αυτό δρόμο. Όσον αφορά καθαρά την ουσία: Τι είναι πια τραγούδι, λέτε εσείς; Μπορείτε να την απαντήσετε σήμερα αυτή την ερώτηση;

Εγώ, ναι, μπορώ. Γιατί εγώ πιστεύω πως καλό τραγούδι θα 'ναι πάντα εκείνο το τραγούδι που, εκτός της ψυχικής ανάτασης που σου προσφέρει, σε γαλουχεί, σε καλλιεργεί κιόλας. Που σου δημιουργεί συναισθήματα θετικά και σε πάει, έστω και λίγο, προς τα μπρος. Που δεν

σε σπρώχνει προς τα πίσω, προς τους... πιθήκους, αλλά προς την εξέλιξη. Που σε αντιμετωπίζει ως πνευματικό άνθρωπο, ως πνευματική οντότητα. Που ο συνδυασμός του στίχου και της μουσικής δεν αρκείται να σου θυμίζει κάτι, αλλά αναβαπτίζεται κάθε φορά στο συναίσθημα.

Ωραία είστε εσείς. Από τη μια δεν θέλετε να πείτε κακό για όλη αυτή την φυκιάδα που μας έχει πνίξει, και από την άλλη μιλάτε για το τραγούδι στην ανώτερη, όσον αφορά το ήθος, μορφή του. Το καλό τραγούδι δηλαδή πρέπει να 'χει αυτό που είπε ο Τσιτσάνης, το «ανικανοποίητο»;

Να πλησιάζει τον τρόπο του έρωτα; Να μην το χορταίνεις;

«Από τη χέρα να το βαστάς και πάλι να τ' αναζητάς»!

Να σας πω όμως γιατί δεν μπορώ να 'μαι και σκληρή με τα συμβαίνοντα; Από τη μια έχουμε τόσους ανθρώπους που θέλουν να ζήσουν, που χάνονται μες στην υπερπαραγωγή, και από την άλλη θριαμβεύει η καθημερινή αγωνία του κόσμου όλου. Δεν υπάρχει, επομένως, καθόλου χρόνος να ταυτιστεί κανείς με τα τραγούδια, όπως γινόταν κάποτε. Παλιά, οι άνθρωποι άκουγαν πέντε, δέκα το πολύ, τραγούδια τον μήνα καινούργια και είχαν όλο τον χρόνο στη διάθεσή τους να τα συνδέσουν με έντονες συναισθηματικά στιγμές τους. Οπότε, το συγκινησιακό στοιχείο βασίλευε. Τώρα πού να τα βρεις όλα αυτά; Δεν προλαβαίνουν οι άνθρωποι να...

Ζήσουν; Τώρα είμαστε γεμάτοι άχρηστα επίθετα, στοχεύουμε στο περιττό. Δεν έβρισκες επίθετο ούτε με φακό στους στίχους των παλιών, καλών τραγουδιών, ενώ στα σημερινά ψάχνεις συχνά το ουσιαστικό απελπισμένα...

Δεν το 'χα σκεφτεί ποτέ έτσι. Για πείτε μου ένα παράδειγμα, παρακαλώ.

«Χτες το βράδυ σ' είδα στ' όνειρό μου, πως είχες τα μαλλάκια σου ριγμένα στο πλευρό μου». Μηδέν καλλιγραφία εκ πρώτης όψεως. «Μην απελπίζεσαι και δεν θ' αργήσει, κοντά σου θα 'ρθει μια χαραυγή»... Μόνο ως κατηγορηματικοί προσδιορισμοί την γλιτώνουν τα επίθετα στα καλά τραγούδια.

Πήγαιναν κατ' ευθείαν στις καρδιές, λέτε, χωρίς... τζιριτζάντζουλες; Εγώ, πάντως, δεν αισθάνομαι πως τα σημερινά τραγούδια δεν στοχεύουν στις ψυχές μας. Ίσως στοχεύουν αλλιώς, με τρόπο πιο πολύπλοκο. Εσείς πιστεύετε πως αυτοί που γράφουν αυτά που λέμε κακά τραγούδια, την ώρα που τα γράφουν δεν ευχαριστιούνται;

Μακάρι να 'ξερα τι κάνουν, μακάρι να 'ξερα.

Εγώ νομίζω πως ευχαριστιούνται, αλλά και πως στο πίσω μέρος του μυαλού τους υπάρχει και το «Πω! πω! Τι θα γίνει», «Τώρα θα την κάνουμε»! Κι αυτό μετά φουσκώνει μέσα τους και αρχίζει να μετράει πιο πολύ γι' αυτούς απ' το αν ευχαριστιούνται ή όχι. Και το πράγμα μπερδεύεται και πάει. Ή φτιάχνουν ένα πράγματι ωραίο τραγούδι, τους βγαίνει, και ύστερα πιάνουν και κατασκευάζουν άλλα πέντε, για να γεμίσουν τον δίσκο. Να... μπαζώσουν.

Αυτά όμως όλα δεν επιβαρύνουν το ήδη πολύ αρνητικό κλίμα;

Μα στη ζωή το καλό και το κακό ανέκαθεν συμβαδίζουν. Φυσιολογικό είναι κι αυτό. Τι με νοιάζει όμως εμένα, τι με νοιάζουν όλ' αυτά; Ας κάνουν οι άλλοι ό,τι τους καπνίσει. Εγώ θα

συνεχίσω να κάνω αυτό που νομίζω σωστό. Εμένα, αυτό που με νοιάζει κάθε φορά που κάνω κάτι, είναι το πώς θα επικοινωνήσω με τον κόσμο, ώστε να γίνουμε σιγά σιγά μια μεγάλη παρέα. Γιατί δεν είναι και το καλύτερο πράγμα να τα λες τα τραγούδια σου σ' ένα άδειο μαγαζί.

Δεν αμφισβητούμε πως τελευταία η παρέα σας έχει μεγαλώσει πολύ. Για τις εκπτώσεις λέμε τώρα, για τον μέγα εκφυλισμό...

Εγώ κάνω αυτό που κάνω. Δεν μπορώ να κάθομαι να σκέφτομαι πως υπάρχουν άλλοι που κάνουν το ίδιο πράγμα χειρότερα, αλλά θριαμβεύουν. Τα βλέπω όλα. Και τις εταιρείες που κατευθύνουν τα πράγματα.

Αλλού γι' αλλού.

Αλλά και όσοι κατευθύνονται από οποιοδήποτε, θέλουν και γίνεται αυτό, θέλουν και το παθαίνουν, δεν το κάνουν με το ζόρι ακριβώς. Δεν είναι οι εταιρείες τα τέρατα, και οδηγούν τους καημένους τους τραγουδιστές προς την λάθος κατεύθυνση. Όλοι μες στο παιχνίδι είναι. Ακόμα και ο κόσμος που αγοράζει: καθόλου άμοιρος δεν είναι. Γιατί δεν αγωνίζεται να ψάξει να βρει κάτι πιο κρυφό, αλλά παίρνει και καταπίνει ό,τι του πρωτο-προσφέρεται. Κι αυτό δεν έχει να κάνει μόνο με το τραγούδι, μόνο με τη μουσική. Σ' όλη μας πια τη ζωή έχουμε να αντιμετωπίσουμε αυτού του είδους τις εκπτώσεις. Με τον ίδιο τρόπο ανταποκρινόμαστε πια ακόμα και στον έρωτα.

Πώς;

Δεν βάζουμε το ένστικτό μας να λειτουργήσει, να δούμε αυτός που μας πλησιάζει τι θέλει ακριβώς, πώς ακριβώς αισθάνεται.

Κολακευόμαστε και πάμε;

Ναι, οι περισσότεροι άνθρωποι πάνε μ' αυτούς που τους θέλουν, δεν διαλέγουν εκείνους που θέλουν οι ίδιοι. Μεγάλη δυστυχία δεν είναι αυτή; Τυφλώνονται και δεν αναρωτιούνται κατά πόσο τους αφορά ο άνθρωπος που τους θέλει. Ακολουθούν τη διαδικασία που ένας άλλος έχει προαποφασίσει για εκείνους.

Το σύνδρομο του καθρέφτη είναι αυτό; Τι είναι;

Είναι η ανασφάλεια που μας κυβερνάει όλους, και η ανύπαρκτη αυτοεκτίμησή μας. Περιμένουμε να μας πει κάνας άλλος πόσο σπουδαίοι είμαστε, και, μόλις μας το πει, τρέχουμε σαν το σκυλί από πίσω του. Τον λαχταράμε, γιατί μας είπε πως είμαστε έξυπνοι και ωραίοι. Έτσι δεν μας παίρνουν και οι πολιτικοί την ψήφο; Με τη λογική αυτή δεν μιλάνε, δεν μας απευθύνονται; Τι σπουδαίος που είναι ο ελληνικός λαός δεν λένε και δεν ξαναλένε; Τι σπουδαίους προγόνους που είχαμε δεν μας επαναλαμβάνουν; Κι ας μη μοιάζει καθόλου αυτή η χώρα, αυτή η Αθήνα που ζούμε, με την αρχαία.

Πώς αντέχει κανείς; Πώς τα βγάζει πέρα, ως ελαφρώς... αρχαίος Έλληνας στον τόπο αυτό της φθοράς λέτε;

Πρέπει να βλέπεις. Να παρατηρείς αυτό που σου συμβαίνει. Αυτό που κάνεις, πρέπει να το ελέγχεις συνέχεια και τη στιγμή που συμβαίνει, αλλά και πριν και μετά. Να αμφισβητείς πάντα τα συμπεράσματα. Έτσι μόνο καλλιεργείται το ένστικτό σου: όταν κοιτάς πιο συχνά μέσα σου,

παρά έξω. Όταν βλέπεις και τα δικά σου τα τρωτά και τα δικά σου τα λάθη. Και, μεγαλώνοντας, μ' αυτόν τον τρόπο ανακαλύπτεις τα λιγότερο κακοτράχαλα μονοπάτια, αυτά που σου χρειάζονται, για να φτάσεις στον προορισμό σου. Για να βγει, επιτέλους, στο φως η ψυχή σου.

(Αναστασία Μουστάτσου - Σωτήρης Κακίσης. Φωτογραφία: Τζίμης Πανούσης)